

Türkiye Türkçesinin Geri Döner Alıntıları

Günay KARAAĞAÇ*

Özet: Diller arası etkileşimin doğal bir sonucu olan alıntılar, zamanla değişik biçim ve anlamlarla ödünç verildiği dilden kaynak dile geri alınabilir. Özellikle tarihsel açıdan sıkı bir ilişkiye sahip olan dillerde görülen bu sözlere geri döner alıntı (back borrowing) adı verilir. Bu tür alıntılar, Çinçe, Farsça, Rusça ve Arapça gibi eski komşuları ile Türkçe arasında oldukça fazla görülür.

Anahtar Kelimeler: *Diller arası etkileşim, alıntılar, geri döner alıntı, Türkiye Türkçesi*

Recurrent Citations of Modern Turkish

Abstract: Borrowings which is a natural consequence of interlanguage interaction can be retrieved from the language that was given to the source language with different forms and meanings over time. In particular, these words in languages that historically have a close relationship are named back borrowing. These kinds of borrowings have been observed quite a bit between Turkish and its old neighbours like Chinese, Persian, Russian and Arabic.

Keywords: *Interlanguage interaction, borrowings, back borrowings, Modern Turkish*

Alıntılar, bir dilin ses, biçim ve söz dizimi yapısının ve anlam örgüsünün değişmesinde önemli bir yere sahiptirler. Dilcilikte formüleştirilmesi zor hattâ sık sık imkânsız olan konulardan biri de alıntı sözlerin ses ve anlam bilgisidir; çünkü alıntılar, değişik yer ve zamanlarda, değişik kişiler ve sosyal gruplar tarafından yapılmakta ve yeni şekiller, alındıkları yeni ortamlara uygun hale getirilmekte, alıcı dilin ses yapısına ve anlam örgüsüne uyarlanmaktadır.

İşte bir dile verilen ve o dilde uğradığı biçim ve anlam değişiklikleriyle tekrar kaynak dile alınan sözlere geri döner

---

* Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, gunaykaraagac@aydin.edu.tr

alıntı (*back borrowing*) denir. Bu çalışmada Türkçeden Moğolca, Çince, Macarca, Rusça, Farsça, Arapça gibi eski komşu dillere geçen ve tekrar bu dillerden Türkçeye dönen 94 kelime bir liste halinde ve alfabetik olarak verilmiş; bu kelimelerde ortaya çıkan biçim ve anlam değişiklikleri incelenmiştir.

armut (< Far. *emrūd*, *ermūd* < T. *erük* ~ *erteme*, *ertpe* ~ *kerteme*, *kerte* > Mac. *körte*): Armut ağacı veya meyvesi. // *armudi* (< Far. *ermūd* + Ar. *-i*): Armut biçimli. // *armudiye* (< Far. *ermūd* + Ar. *-iyye*): Armut biçimli eski bir altın.

baha (< Far. *bahā* < T. *baga*): Paha, değer. *bk.* paha.

bahadır (< Far. *bahādur* < *bagator* < T. *baga* + T. *tor*): 1. Korkusuz, yiğit. 2. Savaşlarda, çarpışmalarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse.

bahş (< Far. *baḥş* < T. *bağış*): Bağış, bağışlama, sunma. // *bahşiş* (< Far. *baḥşiş* < T. *bağış* + Far. *-iden*): Bir hizmet görene hakkından ayrı olarak verilen para.

bedesten (< Far. *bezistan* < T. *bez* + Far. *-istān*): İçinde değerli eşya alınıp satılan kapalı çarşı.

bezzaz (< Ar. *bezzaz* < Ar. *bez* < T. *bez*): Kumaş alıp satan kimse, manifaturacı.

bilet (< Fr. *bilet* < İt. *bilyeto* < Mac. *bélyeg* < T. *bilig*, *belgü*): Para ile alınan ve konser, sinema, tiyatro vb. eğlence yerlerine girme, ulaşım araçlarına binme veya bir talih oyununa katılma imkanını veren belge.

borazan (< T. *boru* + Far. *-zen*): Boru, çalgı borusu, trampet.

borsa (< İt. *borsa* < T. *bor/bör* “deri; bez”+ Rus. *-s*): 1. Bazı tüccarların ve özellikle sarraflarla değerli kâğıt ve tahvil alışverişiyle uğraşanların alım satım ve değişim amacıyla devlet denetimi altında iş yaptıkları yer. 2. Banker locası.

borşç (< *Rus. borşç, Mac. borso* < *T. burçak*): Bir tür sebze çorbası.

boyar (< *Rus. boyarin* < *T. bayar* < *Moğ. bayar*): Tuna bölgesi, Transilvanya ve Rusyada soylulara verilen unvan.

bu (< *Far. bū* < *T. buğu*): Aroma, koku, parfüm, rayiha, buğu, buhar.

cafe (< *İng. cafe* < *T. kahve* < *Ar. kahva*): Kahvehane.

cephane (< *Moğ. cebe* + *Far. hāne*): Ateşli silahlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde.

cibre (< *Yun. gibre, kopria, kebrés, kopriá, kópros, kübrés* < *T. gübre*): Sıkılıp suyu alınan üzüm ve benzeri meyvelerin posası.

civar (< *Ar. civār* < *T. çevre ~ tegre*): Yöre, yakın yer, dolayı.

cuşış (< *Far. cūşış* < *Far. cuş-iden* < *T. çoguş-* > *T. coş-*): Coşkunluk, coşma.

çarmıh (< *Far. çār* + *Far. mih* < *T. bigiz ~ ig ~ igne ~ tug, Moğ. bigir*): 1. Suçlunun öldürülmek amacıyla çivilendiği haç biçimindeki darağacı. 2. Ana direkleri ve gabya çubuklarını yandan tutan halatlar.

çerağ, çıra (< *Far. çerag* < *T. çıra, çirak ~ yaruk ~ Moğ. nar ~ sar, sarıg*): 1. Çıra. 2. Mum, şem.

çete (< *Bulg. çeta* < *T. çatug*): 1. Yasa dışı işler yapmak veya etrafındakileri korkutmak, yıldırımak amacıyla bir araya gelmiş topluluk. 2. Ordu birliklerinden olmayan silahlı küçük birlik.

çuha (< *Far. çuha* < *T. çok-*, çoka, çokmar ~ *toku-*, *tokum*): 1. Bir tür yünlü kumaş. 2. Dokumacılıkta tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş. // çuhane, çuhahane (< *Far. çuha* + *Far. hane*): Çuha kumaşı dokuma fabrikası. // çuhadar (< *Far. çuha* + *Far. -dar*): Çuhadar.

- çuval** (< *Far. çuvāl* < *T. çok-, çoka, çokal ~ toku-, tokum*): 1. Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba. 2. Bir çuvalın alabileceği miktar. // çuvaldız (< *Far. çuval + Far. -duz*): 1. Çuval vb. dokumalar dikmekte kullanılan, ucu yassı ve eğri, büyük iğne. 2. Büyük iğne.
- dikiz** (< *Yun. dikiz* < *dikdizo* < *T. dik + Yun. -izo*): 1 dikizlemek eylemi. 2 bakma, gözetleme, bakış, erkete.
- dragoman** (< *Fr. dragoman* < *T. tercüman* < *Ar. tercime*): Çevirmen.
- düşman** (< *Far. duşmān* < *Moğ. tustagsan, tus*): 1. Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım. 2. Birbirleriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları. 3. Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan tarafların her biri. 4. Bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan güç, tutum vb. 5. Bir şeyi büyük ölçüde kullanıp tüketen. 6. Bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse.
- düziko** (< *Yun. duziko* < *T. düz rakı*): Düz rakı.
- fındık** (< *Ar. funduk* < *T. bunduk ~ boncuk*): 1. Kayıngillerden, kuzey yarım kürenin ılık yerlerinde ve yurdumuzun genellikle Doğu Karadeniz bölgesinde yetişen, boyu 6-7 metre, yaygın tepeli bir ağaççık. 2. Bu ağaççığın sert bir kabuk içinde bulunan yağlı, nişastalı ürünü. 3. Hileli zar.
- filenk** (< *Yun. philenk* < *T. felek* < *Ar. felek*): Deniz teknelerini karaya çekmek ya da denize indirmek, ağır cisimleri bir yerden bir yere kaydırmak için bunların altlarına sürülen yuvarlak ağaç, felek.
- gaseyan** (< *Ar. ğaseyān* < *T. kusmuk*): 1. İç bulantısı. 2. Kusma.
- gulaş, guyaş** (< *Mac. gulyas* < *T. kul aşı*): Etili, salçalı bir Macar yemeği.

hakan (< *Far. ḥākān* < *T. kağan*): 1. Türk, Moğol ve Tatar başbuğları için ‘hükümdarlar hükümdarı’ anlamında kullanılan bir unvan. 2. Osmanlı padişahlarına verilen unvan.

han (I) (< *Far. han* < *T. kan* ~ *kağan* ~ *apa* ~ *ağa* ~ *kam* ~ *şaman*): 1. Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen unvan. 2. Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım Girayları için kullanılan unvan. *bk.* hakan.

han (II) (< *Far. ḥān* < *T. kon*): 1. Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı. 2. Büyük şehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı. // hanüman (< *Far. ḥānmān*): Ev bark, ocak. // hanay (< *Far. ḥāney* < *T. kon*~ *konag*): 1. Çok katlı ev. 2. Sofa, hol. 3. Avlu. 4. Avlulu ev. *bk.* hane.

hane (< *Far. ḥāne, hanay* < *T. kon* ~ *konag*): 1. Ev konut. 2. Ev halkı. 3. Bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri, bölük, göz. 4. Ondalık sayı sisteminde bir savının sağdan sola doğru rakamlarının derecelerine göre her birinin bulunduğu yer, basamak. 5. Klâsik Türk müziğinde, peşrev gibi saz parçalarının bölümlerinden her biri. 6. Birleşik kelimelerde ikinci kelime olarak bulunur, bina, yapı, yer, makam anlamlarını karşılar. // hanay (< *Far. ḥāne, hanay* < *T. kon* ~ *konag*): 1. İki ve daha çok katlı ev. 2. Sofa, hol. 3. Avlu.

hatun (< *Far. ḥātūn* < *T. ḫatun*): 1. Kadın. 2. Bayan, hanım. 3. Eş, zevce 4. Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan.

hep (< *Far. hep* < *T. köp*): 1. Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak. 2. Sürekli olarak, her zaman, daima. 3. Bir şeyi oluşturan parçaların bütünü.

hun (< *Far. ḥūn* < *T. kan*): Kan. // *hunhar* (< *Far. ḥūn-ḥār*): Kana susamış, kan dökücü. // *hunriz* (< *Far. ḥūn-riz*): Kan dökücü, kanlı.

hurda (< *Far. ḥorde* < *T. kurada*): 1. Parçalanmış, döküntü durumuna gelmiş. 2. İşe yarayamayacak derecede bozulup sakatlanmış, zarar görmüş. 3. Eski maden parçası.

kafe (< *Fr. café* < *T. kahve* < *Ar. kahve*): Oturup çay, kahve, gazoz gibi sıcak, soğuk içecekler içilen, kahvaltı da yapılabilen yer, kafeterya. // *kafesantan* (< *Fr. café chantant*): İçkili, çalgılı kahvehane, gazino. // *kafeterya* (< *Fr. cafeteria*): 1. Müşterilerin kendi kendilerine servis yaptıkları lokanta. 2. Çay, kahve vb. içeceklerle bazı yiyeceklerin satıldığı yer.

kağıt (< *Far. kāğaz, kāgiz* < *T. kakıt, kegede, kakaç*): 1. Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, basmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak. 2. Yazılı kağıt yaprağı, pusula, tezkere. 3. Yazılı sınav kağıdı. 4. İskambil kağıdı. 5. Kağıt para. 6. Kağıttan yapılmış. 7. Belge ve doküman. 8. Menkul kıymetler borsasında işlem gören tahvil, hisse senedi gibi malî değeri olan senet.

kakül (< *Far. kākul* < *Moğ. kekül*): Alnın üzerine düşen kısa kesilmiş saç.

karavan (< *Fr. caravane* < *T. kervan* < *Far. kar-van, kar-ban*): Başka bir aracın arkasında çekilebilir, çevresi kapalı ve pencereleli gezer ev; insanların genellikle tatillerini geçirirken barınak olarak kullandıkları, içinde yataklar, masa, sandalye gibi eşyalar bulunan, bir otomobilin arkasına takılarak çekilen, tekerlekli araç.

kef (< *Far. kef* < *T. köp, köpük*): Köpük.

kepçe (< *Far. kefçe* < *T. köp, köpük* + *Far. -çe*): Kepçe.

kepenk (< *Far. kepenk* < *T. kapak*): Kapak.

kevgir (< *Far. kef* < *T. köp, köpük* + *Far. -gir*): 1. Uzun saplı, yayvan ve delikli kepçe. 2. Haşlanmış yiyeceklerin sıvılarını veya bazı sıvıları süzmek için kullanılan, delikli, genellikle yuvarlak biçimli mutfak kabı, süzgeç.

kin (< *Far. kın* < *T. kıyn*): Kin, öç. // kindar (< *Far. kın-dār*): Kinci, kinli.

koç (< *İng. coach* < *Mac. kocsi* < *T. koş, koşa*): Çalıştırıcı, bir spor takımını çalıştıran, hazırlayan teknik adam. // koçu (< *Mac. kocsi* < *T. koş, koşa*): 1. Süslü bir çeşit gezme arabası. 2. Direkler üzerine, yüksekte kurulmuş zahire ambarı.

kopça (< *Mac. kapcsó* < *T. kapçug*): Bir giysinin iki yatınını bitişirmeye yarayan ve metal bir halka ile bir çengelden oluşan araç, tutturmalık.

kopoy (< *Mac. kopo* < *T. köpek*): Orta boylu, düşük kulaklı, tüyleri kısa bir tür av köpeği.

köçek (< *Far. kuçek* < *T. küçük*): 1. Kadın kılığına girip çengi gibi oynayan erkeklere verilen ad. 2. Ağır başlı davranışları olmayan kimse.

kravat (< *Fr. cravate* < *Srp.-Hrv. hurvat, horvat* < *T. Kubrat*): Bir ucu ince, diğer ucu daha geniş, gömlek yakasının altından geçirilerek önde üçgen biçiminde bağlanan, özel kumaştan yapılan giysi aksesuarı, boyun bağı.

kulak (< *Rus. gulak* < *T. kulak*): Varlıklı eski Rus köylülerine verilen ad.

matiz (II) (< *Yun. matis* < *mestizo* < *Osm. mest* + *Yun. -izo*): 1. Çok sarhoş kimse. 2. Karagözde ve ortaoyununda sarhoş.

matruş (< *Osm. matruş* < *Far. tiraş* < *T. taraş*): Tıraşlı.

mıh (< Far. meh, mih < T. biz, bigiz ~ Moğ. bigir): Tahta çivi, çivi, büyük çivi, enser.

narin (< Far. narin < Moğ. narin ~ T. tar): 1. İnce yapılı, yepelek, nazenin. 2. İnce, nazik.

paha (< Far. behā < T. бага): Değer, fiyat, paha biçilmez, değeri ölçülemeyecek kadar yüksek.

pamuk (< Far. panbuk < T. bambuk ~ yün ~ yapağı): 1. Ebe gümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. İşlenmiş pamuk. 4. İşlenmiş pamuktan yapılmış.

pars (< Far. pārs < T. bars ~ arslan ~ burslan ~ borsuk/porsuk ~ urs-): Kedigillerden, genellikle Asya ve Afrika'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, postu benekli, bazen de düz siyah, çevik, yırtıcı, etçil memeli hayvan, leopar.

paşa (< Far. paşa, beçe, beççe < T. beşe ~ başa ~ bala): 1. Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üst rütbede bulunan asker. 2. Cumhuriyet döneminde general. 3. Uslu, ağırbaşlı.

perçem (< Far. perçem < T. bürçek, bürçem): Kakül.

pestil (< Far. pestil < T. bastuk): 1. İnce yufka biçiminde kurutulmuş meyve ezmesi; üzüm, incir, kayısı gibi kimi meyvelerin ezilip güneşe serilerek yufka biçiminde kurutulmasıyla yapılan bir tür ezme. 2. Çok yorgun, güçsüz. 3. Hasta. 4. Tavan ile kömür damarı arasında yer alan ince, yumuşak killi tabaka.

pihti (< Far. pihti, buhti < T. pek ~ bekit- ~ Kaz. mıhtı): Koyulaşmış sıvı.

pijama (< Fr. pyjama < T. payıcame < Far. pay + Far. came): İki parçadan oluşan yatak giysisi; yatakta giyilen, ipek, poplin, pazen, keten ve benzeri bir dokumadan yapılan,

genellikle kuşaklı bir ceketle bir pantolondan oluşan ev içi giysisi.

pirinç (II) (< *Far. birinç, pirinc* < *T. borş, burış ~ burçak*): Sulak ve bataklık yerlerde yetiştirilen bir tahıl türü.

pirog (< *Rus. pirog* < *T. börek*): Açıldıktan sonra küçük parçalar durumunda kesilen hamurun her parçası üzerine kıyma veya maydanozlu peynir konularak üçgen biçiminde kapatılıp suda haşlanmasıyla yapılan ve üzerine sarımsaklı yoğurt ve kızgın yağ eklenen hamur yemeği.

poğaç (< *İt. focaccia* < *T. boğaç*): İçine peynir, kıyma vb. konarak hazırlanan bir tür tuzlu çörek.

pul (< *Far. pül* < *T. bel, belgü ~ bil-*): 1. Posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kağıtlara yapıştırılan, basılı küçük kağıt parçası. 2. Eskiden kullanılan akçeden küçük metal para 3. Bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık. 4. Tavla oyununda kullanılan, plastik, tahta vb.den yapılmış yassı yuvarlak levhacık. 5. Vida, cıvata gibi şeylerin boynuna geçirilen, ortası delik metal levhacık. 6. Balıkların, sürüngenlerin ve bazı kuşlarla memelilerin vücudunu kaplayan boynuzsu, sert levhacık. 7. Üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıcı çok basit yaprakların her biri. 8. Propaganda amacıyla kullanılan yazılı küçük kağıt. 9. Pula benzeyen, pulu andıran.

safari (< *Fr. safari* < *T. seferi* < *Ar. seferi*): 1. Afrika'nın doğusunda toplu olarak yapılan vahşi hayvan avı. 2. Toplu olarak ava çıkma. 3. Katılımcıların vahşi hayatı yerinde görmelerini sağlayan turistik gezi. 4. Genellikle ketenden yapılan kısa pantolon, büyük cepli uzun ceket ve geniş kenarlı mantar şapkadan oluşan av kıyafeti.

sagar (< *Far. sāgar* < *T. çakır*): İçki bardağı.

salname (< *Far. sāl* < *T. sal ~ yaş ~ yıl* + *Far. nāme*): Yıllık.

şahin (< *Far. šāhīn* < *T. çakan*): Kartalgillerden, 50-55 santimetre uzunluğunda, Avrupa ve Asya'nın ormanlık ve çalılık yerlerinde yaşayan yırtıcı bir kuş.

şaman (< *Rus. şaman* < *Mançu. saman* < *samagan* ~ *samta-*): *Kam*, birtakım doğüstü gücü bulunduğu, ruhlarla ilişki kurarak hastalıkları iyileştirdiğine inanılan ve ayrıca, büyü yapma, gelecekte haber verme gibi işler de yapan Türk din adamı.

şayka (< *Mac. sayka* < *T. çayka*): Türklerin, Karadeniz'deki ırmakların kıyılarını korumakta kullandıkları, altı düz, yayvan, birkaç topu, kırk elli savaşçısı bulunan küçük bir savaş gemisi.

şıra (< *Far. şire*): 1. Henüz mayalanmamış üzüm suyu. 2. Bazı meyve ve sebzelerin özlerine verilen ad. 3. Süzölmüş afyon.

talika (< *Rus. telega*): Dört tekerlekli, üstü kapalı, yaylı bir tür at arabası.

taras (< *T. tara-* ~ *tarı-*): Tarlada kalan ürün.

taraz (< *T. tara-* ~ *tarı-*): Dokumacılıkta, kumaştaki tel tel iplik.

tarumar (< *Far. tarümar* < *T. tarma-*): Darmadağın, dağılık, düzensiz, karışık, savruk.

tay (II) (< *Far. tāy* < *T. tuş, tüş* ~ *-taş²* ~ *Moğ. -tay²*): 1. Denk, eşit, eş. 2. Hayvanın bir yanındaki yük.

tayga (< *Rus. tayga* < *T. tayga*): Kozalaklı bitkilerden oluşan orman kuşağı.

telaş (< *Far. telāş* < *T. talaş*): 1. Herhangi bir sebeple acelecilik. 2. Kaygı, tasa, sıkıntı, endişe. 3. Şaşkınlıktan doğan karışıklık kargaşa. // telaşe (< *Far. telāş* < *T. talaş* + *Ar. -i*): Telaş; kargaşa.

tez (II) (< *Far. tiz* < *T. tez ~ terk, terkin*): 1. Tez, acele, çabuk, ivedi. 2. Süratli, hızlı.

tıraş (< *Far. terāş* < *T. taraş ~ tara- ~ tarı- + Far. -iden*): 1. Dibinden kesme, kazıma, yülüme. 2. Belli bir biçim vererek kesme. 3. Kesilme ve kazınma zamanı gelmiş saç ve sakal. 4. Bir şeyin üzerindeki pürüzleri alma, belli bir biçim vermek için yontma. 5. Yalan, asılsız, biktirici söz.

tiz (< *Far. tiz* < *T. tez ~ terk, terkin*): İnce ve keskin ses. // *tez* (< *Far. tiz* < *T. tez ~ terk, terkin*): 1. Tez, acele, çabuk, ivedi. 2. Süratli, hızlı.

tüfek (< *Far. tüfeng* < *T. tübek, tüvek, dibek*): Tüfek.

türban (< *Fr. turban, tulipan* < *T. turban*): İnce kumaştan yapılmış, başı sıkıca kavrayan bir tür baş örtüsü.

ümit (< *Far. umīd, ummīd* < *T. umug, umınç*): Umma, beklenti, umut.

vamp (< *Fr. vamp* < *vampir* < *Rus. opir* < *T. obur*): Erkek peşinde koşan kadın, serüvene düşkün kadın. // *vampir* (< *Fr. vampire* < *Rus. opir* < *T. obur*): 1. İnsanların kanını emdiğine inanılan yaratık. 2. Yarasalardan, Yeni Dünya'nın tropik bölgelerinde yaşayan, kuyruksuz, kahverengi tüylü, arka bacakları yürümeye ve sıçramaya çok uygun, kan emici bir memeli türü.

viran (< *Far. vīrān* < *T. ören*): Yıkık, harap. // *virane* (< *Far. vīrāne*): 1. Yıkılmış veya çok harap olmuş yapı. 2. Yıkılmış veya yanmış olan yapılardan geriye kalan, yıkıntı, ören.

yar (< *Far. yār* < *T. yar, yarı ~ yarım*): 1. Sevgili. 2. Dost, tanıdık. 3. Yardımcı.

yek (< *Far. yek* < *T. tek?*): Bir, tek. // *yegah* (< *Far. yeg + T. āh*): Klasik Türk müziğinde kalın re notası karşılığı sayılan makam. // *yegan* (< *Far. yegān*): Birler, tekler.

// *yegane* (< *Far. yegâne*): Biricik, tek. // *yeknesak* (< *Far.: yeknesâk*): 1. Tekdüze, aynı seviyede. 2. Ahenk, uyum. // *yeksan* (< *Far. yeksân*): 1. Düz. 2. Bir, beraber aynı düzeyde, eşit. // *yekta* (< *Far. yektâ*): Tek, eşsiz. // *yekvücut* (< *Far. yek + Ar. vucūd*): Birlik.

zırh (< *Far. zirih < T. yarag*): Cebe, savaşlarda giyilen çokal.

Türkçe ile eski komşuları Moğolca, Çince, Macarca, Farsça, Rusça ve Arapça gibi diller arasında çok sayıda *geri dönen alıntı* (*back borrowing*) bulunmaktadır.

Kaynaklar

Türkçe Sözlük, TDK yay., Ankara, 2011.

Karaağaç, Günay. (2008). Türkçe Verintiler Sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları.

Karaağaç, Günay. (2015). Türkçenin Alıntılar Sözlüğü, Ankara: Akçağ Yayınları.